

L'ARTISTA

Isaki Lacuesta va néixer l'any 1975, a la província de Girona, on va viure fins que va decidir estudiar Comunicació Audiovisual a la Universitat Autònoma de Barcelona, per després cursar la primera edició del Màster en Documental de Creació a la Universitat Pompeu Fabra. És un cineasta, guionista i crític espanyol, i ha realitzat tant documentals, com obres de ficció, a més a més de videoinstal·lacions. Ha escrit i dirigit 9 llargmetratges. El primer va ser a l'any 2002, Cravan vs Cravan i va ser premiat a diversos festivals internacionals. La crítica espanyola la va reconèixer com la millor òpera prima de l'any. I va rebre diversos premis entre ells, el Sant Jordi RNE; el Festival Internacional de Cine de Sitges li va concedir el premi a Millor Director Revelació, el del Públic a Millor Pel·lícula, etc. La seva obra La leyenda del tiempo (2006) es va presentar a diversos festivals de cine, com a al Buenos Aires International Independent Film Festival, el Festival de Rotterdam, el Festival Internacional de cine a Les Palmes; en el qual va obtenir el premi especial del jurat a la millor pel·lícula, entre altres. Les seves obres s'han projectat en festivals de tot el món i en centres artístics com el MOMA de Nova York, el Lincoln Center i el Anthology Film Archives. I ha estat guardonat amb diversos premis al llarg de la seva trajectòria entre ells, el Premi Eloy de la Iglesia (2010), el Premi Nacional de Cinematografia de la Generalitat de Catalunya (2012), set premis Gaudí pel llargmetratge Entre dos aguas... El 2018 el Centre Georges Pompidou de París va dedicar una retrospectiva completa a la seva obra, així com el llibre Le cinema d'Isaki Lacuesta de Brice Castanon i Sergi Ramos. I a més a més Lacuesta ha sigut comissari del pavelló català de la Biennal d'Arquitectura de Venècia (2016).

EL PROJECTE

Jo sóc allò prohibit és una instal·lació dedicada a analitzar el tema de la prohibició pel que fa a la difusió d'idees i imatges, a Espanya, des de 1977 (any

de les primeres eleccions democràtiques després de la mort de Franco) fins a l'actualitat. El títol de l'obra és un homenatge a la cançó dels mexicans Roberto Cantoral i Dino Ramos, popularitzada a Espanya per Bambino.

Partim d'una premissa : tota societat s'autodefineix a partir de l'autoimposició de límits. I som, per tant, allò que delimiten les nostres prohibicions, en la mesura que les lleis haurien de ser una emanació dels cos social. Necessitem, per tant, espais públics on els ciutadans puguem prendre consciència de quines són les idees i imatges que han estat, efectivament, prohibides, i reflexionar davant d'elles (en condicions de laboratori, d'escola, de parlament, o de museu) sobre quins consensos volem que estableixin els límits i dics de la convivència social. Què tenim prohibit fer, dir, pensar, transmetre, imaginar ? Proposem Jo soc allò prohibit com una cartografia de la prohibició i dels seus imaginaris, aquí i ara, perquè cap forma d'entendre una societat millor que la d'atendre tot el que aquesta es nega a si mateixa.

El centre de la instal·lació és una cambra fosca les parets exteriors de la qual són de mirall. L'accés a la cambra fosca només està permès de forma individual, i és regulat per un dispensador de torns, com els dels hospitals o les carnisseries. En l'interior, l'espectador tindrà accés a una extensa recopilació de materials que han estat prohibits a Espanya al llarg dels darrers quaranta anys : cançons, pel·lícules, fotografies, articles, poemes, obres d'art plàstic, obres de teatre, llibres, vinyetes humorístiques, sketchos, declaracions, propagandes, pàgines web, tuits, etc. No tots, però la majoria d'aquests materials van ser prohibits per delictes descrits al Codi Penal en els articles referents a l'enaltiment del terrorisme, revelació de secrets, delictes contra l'honor, injúries a la corona, ultratge, ofensa dels sentiments religiosos, negacionisme, pornografia infantil, exhibició de símbols en esdeveniments esportius i l'incitament a l'odi envers les minories [articles del CP en disponibles en l'annexe 1 de la instal·lació]. Alguns casos que escapen a les tipologies anteriors els hem classificat en carpetes titulades « censures quotidianes » i « denúncies preventives ».

De forma simultània al visionat d'aquests materials corresponents a casos de prohibició, l'espectador podrà escoltar una banda sonora que pretén retratar l'imaginari d'allò prohibit: es tracta del resultat d'una enquesta realitzada entre músics als que hem preguntat « podries cantar-me alguna cosa que no es pugui cantar a Espanya? ». La pregunta és deliberadament oberta, i amb un punt ambigu pel que fa als motius de la impossibilitat en qüestió, per tal de facilitar els músics que puguin fer-se-la seva i respondre-la sense constrenyir-se a la literalitat del codi penal, sinó atenent també als tabús i oblits que caracteritzen la nostra societat i que, per tant, ens configuren. Han respost aquesta enquesta Albert Pla, Christina Rosenvinge, Refree, Soleá Morente, el Gran Wyoming, Maria Rodés, Kiko Veneno, Maria Arnal, Lichis, Rocío Márquez, Bea Pelea, Santi Balmes, les Sey Sisters, Nacho Vegas, Tulsa, Tomasito, Maria Marín, Fermín Muguruza, Alicia Ramos, Pau Riba, Mafalda, Ebri Knight, David Carabén i algun altre músic que no descartem que s'afegeixi per sorpresa a última hora.

La instal·lació s'organitza, per tant, a partir d'una juxtaposició entre l'imaginari del prohibit (un cert imaginari col·lectiu) i l'inventari d'allò que ha estat literalment prohibit.

El dispositiu de la instal·lació forma part del propi discurs de l'obra : les imatges projectades fugen de l'espectador quan aquest les mira. Hem dissenyat un software que reconeix la posició dels ulls de l'usuari, i que a partir d'aquest reconeixement, fa que les projeccions d'imatges prohibides esquivin les mirades i saltin a l'esquena de l'espectador.

En el món contemporani, les imatges prohibides són com la Medusa, la mirada de la qual petrificava qui s'hi confrontés. Per tant, només podem encarar les imatges prohibides i reflexionar amb pertinença sobre elles si ens hi acarem amb la mateixa actitud dels herois mitològics, com Perseu. Això significa, a la pràctica, que l'usuari de la instal·lació només pot visionar les imatges

prohibides si aconseguix enganyar la màquina, i quebrantar amb enginy les regles del seu funcionament normal. Per descomptat, aquesta actitud (hiper)activa per part de l'espectador, també comporta l'assumpció d'una corresponsabilitat : l'espectador que aconseguixi veure les imatges prohibides forçosament s'haurà de reconèixer com a corresponsable d'haver accedit a allò que li havia estat expressament prohibit. I n'haurà d'assumir les conseqüències.

Com a pròleg o epíleg a l'espai de la cambra fosca, la instal·lació ofereix un espai informatiu sobre el tema de la prohibició, on els visitants podran accedir a quatre entrevistes que aborden el tema des de difents perspectives. En concret, l'advocat Benet Salellas analitza les prohibicions des de la jurisprudència ; el periodista David Jiménez (ex-director del diari El Mundo, d'on va ser acomiadat per resistir-se a les imposicions editorials que atacaven la llibertat d'informació) ens explica tot allò del que no es pot parlar en el periodisme ; l'artista i comissari Pedro G. Romero ens parla de prohibició i tabú des del món de l'art ; i el músic Albert Pla ens proposa un estudi de cas en primer persona a partir de l'enumeració dels nombrosos casos en els que ha estat objecte de censura.